

234. ROMANOWSKI Józef Bronisław, ur. 19 marca 1906 roku w Chicago (USA), syn Bronisława i Stanisławy z Napiórkowskich, nauczyciel szkoły powszechnej w Gójsku. Mieszkał w Szczutowie, pow. Rypin. Aresztowany przez Selbstschutz w październiku 1939 roku. Więziony w Rypinie przy ul. Warszawskiej 20 i tam zamordowany 2 listopada 1939 roku.

Biogram sporządzono na podstawie nw. dokumentów i not biograficznych.

1.

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Lp.	Nazwisko	Imię	Nazwisko panieńskie	Data urodzenia	Miejsce urodzenia	Imię ojca	Imię matki	Data śmierci
17	Romanowski	Józef		1902				1939-11-02

Dane osobowe ³

Nazwisko: **Romanowski**, imię: **Józef**, Płeć: **mężczyzna**, data urodzenia: **1902**, miejsce zamieszkania: **Szczutowo [inne wersje: Szczutowo, pow. Rypin]**, wykształcenie: **średnie**, szkoła: **seminarium nauczycielskie**. miejscowość szkoły: **Wymyślin**, zawód: **nauczyciel**, miejsce pracy (zakład): **szkoła w Gójsku [inne wersje: szkoła powszechna]**. miejsce pracy: **Gójsk, pow. Rypin**, data śmierci: **1939-11-02**

Informacje o prześladowaniach

Uwięzienie: **zginął**, rodzaj uwięzienia: **areszt**, data śmierci: **1939-11-02**, miejsce śmierci: **Rypin Dom Kaźni ul. Warszawska 20**.

Źródło: Oddziałowe Archiwum IPN w Gdańsku, IPN Gd 571/1 t.1

Informacje o prześladowaniach

Ofiara egzekucji, sprawca egzekucji: **Selbstschutz**, miejsce śmierci: **Rypin**, okoliczności śmierci: **W październiku 1939 aresztowany, osadzony w więzieniu w Rypinie przy ul. Warszawskiej 20 i tam zamordowany**.

Źródło: Kwestionariusz

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

2.

Lp.	Nazwisko	Imię	Nazwisko panieńskie	Data urodzenia	Miejsce urodzenia	Imię ojca	Imię matki	Data śmierci
76	Romanowski	Józef						

¹ Mirosław Krajewski, Nowy słownik biograficzny ziemi dobrzyńskiej, Dobrzyńskie Towarzystwo Naukowe & Mirosław Krajewski, Rypin 2014 r. T. 2, M-Ż, Zdjęcie R24 s. 589, Na podstawie: Dziennik KOSP 1945, nr 9, s. 224; Krajewski, Dama, s. 65; Krajewski, W cieniu wojny, s. 322; Krajewski, Wspomnienia galeria, s. 91; Piotrowski, Biogramy, s. 177; Piotrowski, Słownik, s. 203; Wardzyńska, Rok 1939, s. 174. Źródło: Kujawsko-Pomorska Biblioteka Cyfrowa, bezpośredni link do publikacji: <https://kpsc.umk.pl/dlibra/publication/195426/edition/198366>

² Mirosław Krajewski, Nowy słownik ... s. 246. 6

³ Na podstawie danych Instytutu Pamięci Narodowej, Wyszukiwanie osób represjonowanych, Osoba wyszukiwana: **Romanowski Józef**, L.p. 17 wykazu, strona internetowa: <https://straty.pl/szukaj-osoby.php>

Dane osobowe ⁴

Nazwisko: **Romanowski**, imię: Józef

Informacje o prześladowaniach

Uwięzienie: **zginął**, rodzaj uwięzienia: **areszt**

INFORMACJE UZUPEŁNIAJĄCE: nauczyciel Publicznej Szkoły Powszechnej w Gójsku pow. rypiński, woj. pomorskie. W październiku 1939 r. aresztowany przez policję niemiecką wraz z dużą grupą nauczycieli z powiatu i osadzony w więzieniu w Rypinie przy ul. Warszawskiej. Zginął zamordowany w egzekucji na terenie więzienia lub w lesie k. Skrwilna na początku listopada 1939 r.

Źródło: Walczak Marian, Ludzie nauki i nauczyciele polscy podczas II wojny światowej, Warszawa 1995

3.

Walczak Marian ⁵ opisując martyrologię nauczycieli w czasie II Wojny Światowej prezentuje następującą notę :

ROMANOWSKI Józef, nauczyciel Publicznej Szkoły Powszechnej w Gójsku pow. rypiński, woj. pomorskie. W październiku 1939 r. aresztowany przez policję niemiecką wraz z dużą grupą nauczycieli z powiatu i osadzony w więzieniu w Rypinie przy ul. Warszawskiej 20. Zginął zamordowany w egzekucji na terenie więzienia lub w lesie k. Skrwilna na początku listopada 1939 r

4.

Antoni Witkowski ⁶ prezentuje poniższy biogram:

ROMANOWSKI Józef - , ur. 1902 r. nauczyciel szkoły powszechnej w Gójsku, pow. Sierpc. Zamieszkiwał w Szczutowie, pow. Rypin. Aresztowany w październiku 1939 r. Więziony przy ul. Warszawskiej 20, zamordowany 2 XI 1939 r .

5.

Andrzej Szalkowski i Piotr Gałkowski ⁷ prezentują następującą notę biograficzną:

Romanowski Józef Bronisław, ur. 19 marca 1906 roku w Chcago (USA), syn Bronisława i Stanisławy z Napiórkowskich, nauczyciel szkoły powszechnej w Gójsku. Mieszkał w Szczutowie, pow. Rypin. Aresztowany przez Selbstschutz w październiku 1939 roku. Więziony w Rypinie przy ul. Warszawskiej 20 i tam zamordowany 2 listopada 1939 roku.

Identyczny biogram zamieszczono na stronie internetowej Muzeum Ziemi Dobrzyńskiej w Rypinie w wykazie Indeksie Osobowym pomordowanych z terenu Ziemi Dobrzyńskiej ⁸.

⁴ Na podstawie danych Instytutu Pamięci Narodowej, Wyszukiwanie osób represjonowanych, Osoba wyszukiwana: **Romanowski Józef**, L.p. 17 wykazu, strona internetowa: <https://straty.pl/szukaj-osoby.php>

⁵ Walczak Marian, Ludzie nauki i nauczyciele polscy podczas II wojny światowej, Warszawa, 1995

⁶ Antoni Witkowski, Mordercy Solbstschuzu, Wyd. MON, W-wa 1986r, s. 136.

⁷ A. Szalkowski, P. Gałkowski, Zbrodnie niemieckie na Ziemi Dobrzyńskiej (byłe powiaty Lipno i Rypin) w latach 1939-1945, Rypin 2019, s. 685. Na podstawie: Akt IPN Bydgoszcz. Akta Sądu Grodzkiego w Rypinie 1945-1950, Akta w sprawie stwierdzenia zgonu dot. Józef Romanowski, sygn. IPN By 161/14, Dziennik Urzędowy KOSP, Nr 9/45 s. 224, M. Krajewski, Przerwana Lekcja, s. 195, R. Piotrowski, Słownik S. 203

⁸ Indeks Osobowy pomordowani z terenu Ziemi Dobrzyńskiej, bezpośredni link do strony internetowej: <http://ziemiadobrzynska.eu/indeks-osobowy-pomordowani-z-terenu-ziemi-dobrzynskiej-packowski-do-pypkowski/>

6.

Notę biograficzną Romanowskiego Józefa powołującą się na noty biograficzne innych autorów i dokumenty IPN zawarto również w pracy zbiorowej Dariusza Lazarowskiego, Anny Stręciwilk, Krzysztofa Stręciwilk i Elżbiety Żendarskiej „Biogramy osób pochodzących z terenu gminy Szczutowo, Gójsk i części gminy Rogowo zamordowanych przez hitlerowców w latach 1939-1945”⁹.

7.

Ciało nauczyciela Gójskiego Romanowskiego Józefa najprawdopodobniej zostało pochowane w zbiorowej mogile. Miejsce pamięci znajduje się dosyć głęboko w lesie. Wskazówkę dojazdu znajdziemy jadąc drogą ze Skrwilna do Szczawna, po prawej stronie, tuż za budynkiem nadleśnictwa. Szczególny charakter nadaje miejscu pozostawiony, niezarównany dół, z którego wydobyto zwłoki¹⁰.

Pomnik w Hołdzie pomordowanym.
Miejsce Pamięci Rak. k. Skrwilna
Źródło Strona internetowa Stowarzyszenia
Tradycja,
<https://forum.tradytor.pl/viewtopic.php?t=4998>
autor: zbyszek9, 8 stycznia 2015 r.

Miejsce Pamięci Rak. k. Skrwilna
Źródło Strona internetowa Stowarzyszenia Tradycja,
<https://forum.tradytor.pl/viewtopic.php?t=4998>
autor: Majsterek » pn paź 20, 2014 11:31 am

⁹ Polacy, Żydzi, Niemcy Ziemi Sierpeckiej w okresie międzywojennym i w czasie II wojny światowej, Praca zbiorowa: Dariusz Lazarowski, Anna Stręciwilk, Krzysztof Stręciwilk, Elżbieta Żendarska, Wydawca: Społeczny Komitet Renowacji Miejsca Pamięci Narodowej w Sierpcu, ul. Wojska Polskiego 28a, Sierpc 2022 rok, s. 400.

¹⁰ Strona internetowa Forum Stowarzyszenia TRADYTOR. Miejsce Straceń - Skrwilno (pow. rypiński). autor: zbyszek9 » czw sty 08, 2015 9:14 pm, bezpośreni link: <https://forum.tradytor.pl/viewtopic.php?t=4998>